

УДК 159.9:364

Гаверіловська К. П., Литвак О. Й.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ ХЕЛПЕРСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Гаверіловська К. П., Литвак О. Й. **Особливості мотиваційної сфери студентів хелперських спеціальностей.** У статті представлено результати емпіричного дослідження особливостей мотиваційної сфери студентів хелперських спеціальностей. Виявлено, що домінуючими ціннісними орієнтаціями в кар'єрі студентів, які навчаються за хелперськими спеціальностями, є «служіння добру», «автономія», «інтеграція стилів життя». У своїй майбутній професійній діяльності студенти прагнуть бути незалежними, самі ставити перед собою завдання та організовувати роботу відповідно до своїх потреб. Також мають бажання приносити користь іншим людям, допомагати їм у вирішенні життєвих труднощів. При цьому, сподіваються гармонійно поєднувати своє особисте та професійне життя.

Ключові слова: мотиваційна сфера, студенти хелперських спеціальностей, самооцінка, ціннісні орієнтації в кар'єрі.

Гаверіловская К. П., Литвак О. Й. **Особенности мотивационной сферы студентов хелперских специальностей.** В статье представлены результаты эмпирического исследования особенностей мотивационной сферы студентов хелперских специальностей. Выявлено, что доминирующими ценностными ориентациями в карьере студентов, обучающихся по хелперским специальностям, являются «служение добру», «автономия», «интеграция стилей жизни». В своей будущей профессиональной деятельности студенты стремятся быть независимыми, сами ставят перед собой задачи и организовывать работу в соответствии со своими потребностями. Также хотят приносить пользу другим людям, помогать им в решении жизненных трудностей. При этом надеются гармонично сочетать свою личную и профессиональную жизнь.

Ключевые слова: мотивационная сфера, студенты хелперских специальностей, самооценка, ценностные ориентации в карьере.

Постановка проблеми. Проблема якісної фахової підготовки спеціаліста під час навчання у виші є надзвичайно важливою в наш час. Особливого значення вона набуває тоді, коли мова йде про навчання студентів хелперських спеціальностей. Таку назву дані спеціальності отримати від англ. слова «help», що означає «допомога» або «допомагати». Тому, вживаючи поняття «студенти хелперських спеціальностей», маємо на увазі майбутніх психологів, лікарів, соціальних працівників, педагогів. Специфікою цих професій є постійна робота з людьми, які перебувають у кризових ситуаціях і потребують термінової допомоги. Мотивація їх професійного вибору повинна стати особливим предметом дослідження.

Якщо молоді люди обирають фах несамостійно або не задумуючись, це може призвести до швидкого розчарування у обраній професії. Низька заробітна плата, постійне емоційне і психічне навантаження спеціаліста обумовлює високий ризик професійного вигорання. «Вигорілий» працівник може нашкодити не лише собі, але і тим, з ким взаємодіє у процесі професійної діяльності.

Якісна підготовка висококваліфікованого фахівця триває щонайменше 5 років (а насправді продовжується протягом усього життя) і є достатньо вартісною процедурою. Основним інструментом роботи соціального працівника, психолога, лікаря чи вчителя є його особистість. Вважаємо, що мотиви, які спонукають майбутніх студентів обирати хелперські спеціальності, заслуговують на детальне вивчення. На нашу думку, розуміння справжніх мотивів вибору професії може бути цінним для суб'єктів навчання, оскільки дозволить організувати підготовку так, щоб вона відповідала потребам і очікуванням суспільства щодо представників хелперських професій з одного боку, і студента – з іншого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мотиваційна сфера є складним утворенням з огляду на неоднорідність своїх елементів. Мотиви відрізняються не тільки за змістом, але й за рівнем усвідомленості, стійкості. Спрямованість особистості є результатом дії домінуючих мотивів поведінки, а також інших особливостей особистості, що допомагають чи заважають реалізувати мотиви.

Український дослідник Ф. Подшивайлов [1] вивчає психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери особистості майбутніх психологів. Він структурував мотиваційні феномени та виділив чотири складові мотиваційної сфери особистості: орієнтаційну, мобілізаційну, актуалізаційну й реалізаційну, які послідовно переходять одна в одну, утворюючи чотириохтатний цикл.

На думку дослідника, *орієнтаційна складова мотиваційної сфери особистості* включає систему вроджених задатків, передумов, певних орієнтирів, що забезпечують загальну та диференціальну орієнтацію у зовнішньому середовищі. *Мобілізаційна складова мотиваційної сфери особистості* охоплює систему закріплених, розвинених задатків у прижиттєвому досвіді, що відображаються у властивостях характеру, індивідуальному стилі діяльності, у певному сенсі є інструментальним забезпеченням активності особистості. *Актуалізаційна складова мотиваційної сфери особистості* містить систему переведення потенцій людини у реальну можливість здійснення через механізми усвідомлення, що спрямовує людину на розвиток, на самомотивацію; у певному сенсі може виступати навчальною мотивацією. *Реалізаційна складова мотиваційної сфери особистості* включає систему цінностей, смислів, світоглядних позицій, що реалізують людину як особистість та забезпечують її стійкість у поведінці, вчинках, діяльності.

Вищеописана модель дає можливість визначити поняття «мотиваційна сфера особистості» як ядро (центр) простору особистості, у якому перетинаються всі осі координат (особистісні властивості), що визначають характер мотиваційних процесів. Мотиваційна сфера визначає спрямованість, забезпечує стійкість, стабільність та цілісність особистості за рахунок регуляції спонукальних сил будь-якої активності людини.

Дослідження проблематики мотиваційної сфери студентської молоді викликає значний інтерес науковців. Основна маса цих досліджень присвячена вивченню навчальної мотивації і впливу мотивації на успішність навчання студентів у вищих навчальних закладах. Дослідники О. Кочарян, Є. Фролова, В. Павленко, вивчаючи навчальну мотивацію студентів, які отримують вищу освіту за різними напрямками професійної підготовки (технічних і гуманітарних спеціальностей), встановили позитивний зв'язок мотиваційних орієнтацій із успішністю суб'єктів навчання [2]. Питанням психологічних чинників розвитку мотиваційної сфери особистості сучасних студентів та виявлення загальних закономірностей і передумов її розвитку займаються О. Сергєєнкова, Ф. Подшивайлов [3].

Т. Філатова зауважила, що отриманню високої кваліфікації майбутніх практичних психологів значно сприяє особисте, «пристрасне» ставлення до майбутньої роботи, орієнтація в першу чергу на професійні, корпоративні, а не суто матеріальні цінності, що пов'язані з діяльністю у даній якості. Дослідниця зазначає, що важливими факторами професійного зростання психологів є мотиви вибору професії. Основними мотивами абітурієнтів-психологів є бажання допомагати людям, потреба у саморозвитку, інтерес до психології як до нової області знань, прагнення отримати престижну професію «психолога – практика» (психотерапевта, консультанта) [4].

Н. Бадмаєва [5] встановила, що в процесі професіоналізації майбутнього фахівця відбуваються вагомі зміни в його мотиваційній сфері, причому важливим етапом є момент «прийняття» професії і отримання особистісного «вищого» смислу в майбутній професійній діяльності. Тоді навчальна діяльність студента набуває для нього більшої привабливості й стимулює його активність в отриманні знань саме в цій професії.

Ф. Подшивайлов виявив, що більшість майбутніх психологів мають інтернальний локус контролю, середній рівень мотивації досягнення (як прагнення до успіху, так і уникнення невдач), середній рівень перфекціонізму. Отримання диплома є провідним мотивом навчання досліджуваних студентів-психологів, проміжне місце займає мотив оволодіння професією, мотив отримання знань перебуває на останньому місці. Система ціннісних орієнтацій та структура емоційної спрямованості дещо відрізняється від обумовленої вимогами професії психолога та соціальним статусом студента – у системі цінностей майбутніх психологів цінності «творчість», «щастя інших», «пізнання», як і спрямованість на гностичні та естетичні емоції, займають у рейтингу останні місця [1].

Отже, основними мотивами вибору професії серед студентів хелперських спеціальностей є бажання допомагати людям, потреба у саморозвитку, інтерес до психології як до нової області знань. Частина майбутніх спеціалістів вбачають у майбутній професії засіб для розв'язання своїх особистісних психологічних проблем. Також абітурієнтів приваблює гуманітарна спрямованість навчання і можливість отримати вищу освіту. На жаль, досить часто вибір хелперської професії зумовлений випадком.

Незважаючи на достатню кількість досліджень, подальшого вивчення потребують питання, пов'язані з аналізом особливостей мотиваційного компонента професійного вибору студентів саме хелперських спеціальностей.

Метою нашого дослідження є виявлення особливостей мотиваційної сфери студентів хелперських спеціальностей. Ми припускаємо, що студенти обирають хелперську спеціальність під впливом «внутрішніх» мотивів, зокрема, велику роль у виборі професії відіграє мотив «служіння», прагнення допомагати іншим людям, бути суспільно важливим.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Мобілізаційну складову мотиваційної сфери студентів хелперських спеціальностей ми досліджували за допомогою методики Дембо-Рубінштейн (модифікація А. Прихожан) [6] та методики вивчення кар'єрних орієнтацій «Якорі кар'єри» (Е. Шейна, переклад і адаптація В. Чікер, В. Вінокурова) [7]. Орієнтаційну складову мотиваційної сфери особистості студентів хелперських спеціальностей ми досліджували за допомогою п'ятифакторного опитувальника особистості МакКрає-Коста «Велика п'ятірка») [8].

Емпіричне дослідження було проведено протягом лютого-квітня 2019 року. Участь у дослідженні взяло 70 осіб. Усі вони є студентами Житомирського державного університету імені Івана Франка та навчаються за спеціальностями «Психологія» або «Соціальна робота». Вибірка була збалансована за віком, статтю, місцем проживання.

Після проведення методики «Якорі кар'єри» (Е. Шейн, переклад і адаптація В. Чікер, В. Вінокурова) виявилось, що у переважної кількості досліджуваних домінуючою ціннісною орієнтацією є «служіння» (40%). Також у значній кількості досліджуваних домінує така ціннісна орієнтація в кар'єрі, як «автономія» (18%), «інтеграція стилів життя» (15%), «підприємництво» (13%). (див. рис. 1).

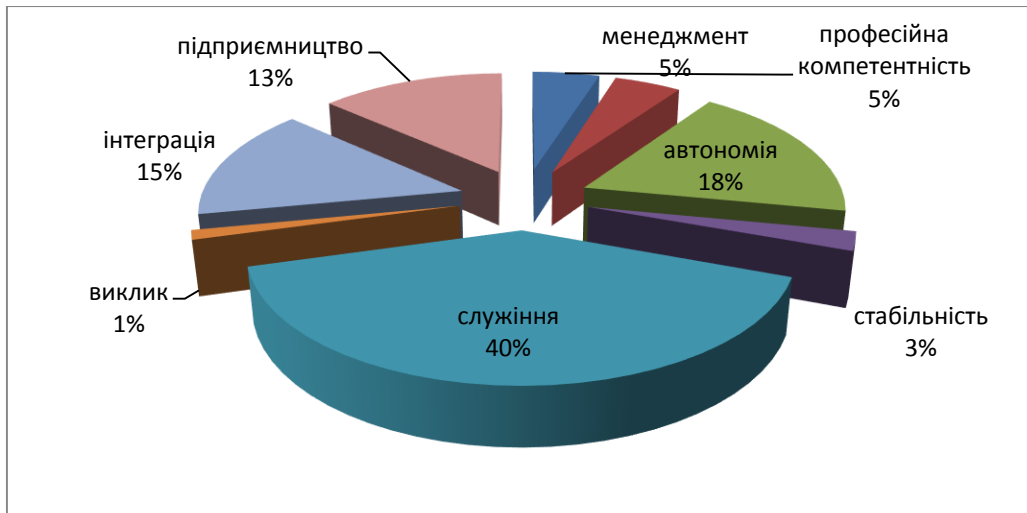


Рис. 1. Ціннісні орієнтації в кар'єрі

Таким чином, ми можемо сказати, що домінуючими ціннісними орієнтаціями в кар'єрі студентів, що навчаються за хелперськими спеціальностями, є «служіння добру», «автономія», «інтеграція стилів життя».

Ці студенти прагнуть у своїй професійній діяльності бути незалежними, самі ставити перед собою завдання та організувати роботу у відповідності до своїх потреб. Також у студентів є бажання приносити користь іншим, допомагати у вирішенні життєвих труднощів. Вони прагнуть організувати своє особисте та професійне життя гармонійно, щоб одна сфера не заважала іншій, а підштовхувала та допомагала в реалізації задумів та задоволенні потреб.

Плануючи майбутню кар'єру, 18% опитаних прагнуть мати автономію та незалежність, досягнути яких соціальному педагогу чи психологу вкрай складно. Діяльність хелперів, переважно, має регламентований характер і часто сильно забюрократизована. Іноді заповнення численної документації займає приблизно стільки ж часу, як і реальна робота. Навіть у приватній практиці існує необхідність звітуватися: переважно перед самим собою, а часто перед супервізором, за результати своєї роботи.

Дослідження рівня самооцінки показало, що більшість досліджуваних мають адекватну (54%) чи високу (36%) самооцінку. Для майбутніх хелперів оптимальним є, звичайно, адекватний рівень самооцінки. Це дозволить запобігти таким можливим негативним проявам, як самоствердження за рахунок клієнта, неадекватне сприйняття реальності, комплекс «рятувальника» та, як наслідок, швидке емоційне вигорання.

Результати дослідження особистісних якостей студентів представлені на рис. 2.

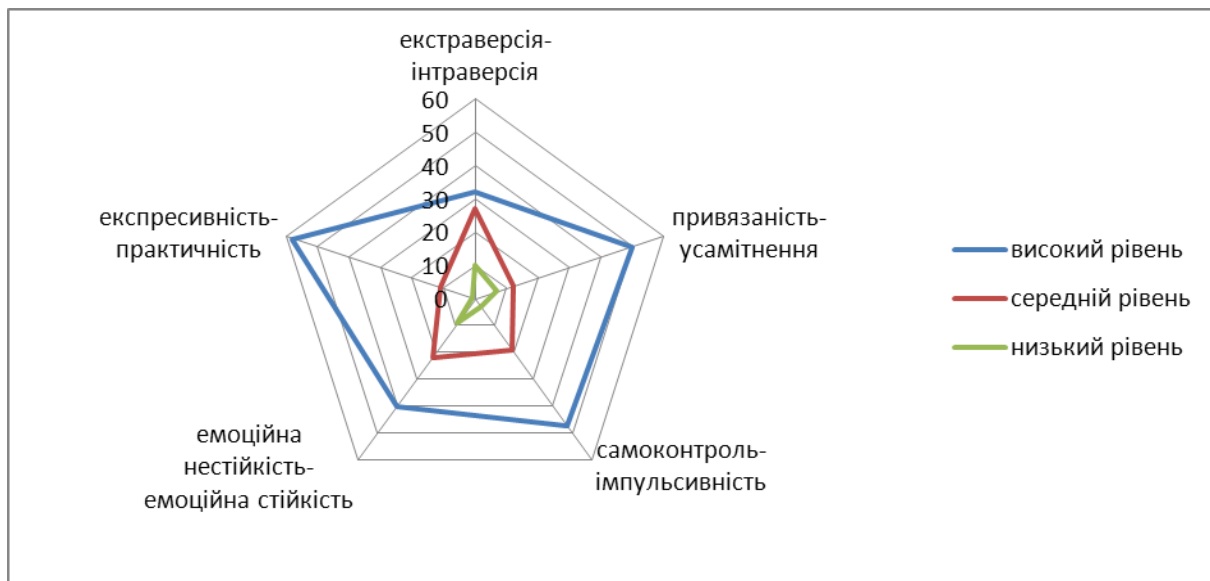


Рис. 2. Особистісні якості майбутніх хелперів

Зважаючи на те, що більшість досліджуваних мають завищені показники за усіма факторами «Великої п'ятірки», ми можемо зробити деякі висновки щодо їх особистісних якостей.

Так, люди з високим рівнем екстраверсії дуже енергійні, комунікабельні, мають тенденцію до пошуків стимуляції в компанії інших. Висока екстраверсія часто сприймається як ознака пошуку уваги

інших і панування. Такі люди мають схильність домінувати в соціумі. Особи із високими показниками за фактором прив'язаності є доброзичливими. Схильні бути співчутливими, уникають антагонізму щодо інших. Це також є показником довірливого і альтруїстичного характеру, а також того, чи є людина загалом добре вихованою, чи ні. Часто ця якість розглядається як наївність або покірність. Високі показники за рівнем самоконтролю свідчать про сумлінність, про схильність бути організованою та надійною людиною, демонструвати самодисципліну, діяти слухняно, прагнути до досягнення і віддавати перевагу планованій, а не спонтанній поведінці. Висока сумлінність часто сприймається як упертість і одержимість. Високі показники за рівнем емоційної стійкості свідчать про схильність до психологічного стресу. Тенденція легко відчувати неприємні емоції, такі як гнів, тривогу, депресію та уразливість. У поведінці це проявляється як відсутність почуття відповідальності, заперечення реальності, нездатність упоратися з життєвими негараздами. Поведінка дуже залежить від ситуації. Таким людям складно працювати в стресових ситуаціях. Також наші досліджувані відкриті новому досвіду, налаштовані на пригоди та розваги. Іноді складається враження, що вони безвідповідальні.

Розглянемо особливості взаємозв'язку між рівнем самооцінки та різними особистісними характеристиками студентів, які навчаються за хелперськими спеціальностями. Після проведення кореляційного аналізу виявилось, що майбутні хелпери зі зростанням рівня самооцінки можуть більш яскраво проявляти такі свої особистісні якості, як «екстраверсія», «прив'язаність» та «емоційна стійкість». Ці якості загалом можуть сприяти більш гармонійній самореалізації в обраній професії.

Розглянемо особливості взаємозв'язку між рівнем самооцінки та різними ціннісними орієнтаціями в кар'єрі студентів, які навчаються за хелперськими спеціальностями.

Результати проведеного кореляційного аналізу дають нам можливість стверджувати, що існує прямий зв'язок середнього ступеня вираженості між рівнем самооцінки та орієнтацією на менеджмент, а також орієнтацією на служіння у побудові кар'єри. Тобто чим вищим є рівень самооцінки фахівця, тим більше він буде орієнтуватися і на можливості доступу до управління, і на можливість безкорисливого служіння у процесі побудови кар'єри.

Отже, у межах нашої вибіркової сукупності ми можемо робити наступні висновки: у студентів, які навчаються за хелперськими спеціальностями, можна відзначити наявність взаємозв'язку між рівнем самооцінки та деякими ціннісними орієнтаціями у побудові кар'єри. Так, зростання рівня самооцінки майбутніх хелперів прямопропорційно пов'язане з їх зосередженням на таких кар'єрних орієнтаціях, як «служіння» та «менеджмент». Служіння передбачає можливість втілювати в роботі свої ідеали і цінності, приносити користь людям та суспільству незалежно від матеріальної винагороди. Орієнтація на менеджмент передбачає бажання керувати людьми та проектами, інтегрувати зусилля інших людей, брати на себе відповідальність за результати спільної роботи. Важливою є наявність владних повноважень, реалізація влади, можливість займати високі посади. Як бачимо, тенденції одночасно до «служіння» і до «менеджменту» є досить суперечливими, їх поєднання у результатах дослідження мотиваційної сфери студентів хелперських спеціальностей може свідчити про не надто чітке уявлення майбутніх хелперів про специфіку своєї майбутньої діяльності. Хоча, слід зазначити, що для психологів та соціальних працівників досить важливими навичками є не просто альтруїстичне служіння людям та спільнотам, але і уміння започатковувати і втілювати у життя соціальні ініціативи, вести психологічну просвіту, керувати соціальними проектами та ін. Тож подібне поєднання ціннісних орієнтацій в кар'єрі може бути досить ресурсним для успішної самореалізації майбутніх хелперів.

Висновки. Домінуючими ціннісними орієнтаціями в кар'єрі студентів, що навчаються за хелперськими спеціальностями, є «служіння добру», «автономія», «інтеграція стилів життя». У своїй майбутній професійній діяльності студенти прагнуть бути незалежними, самі ставити перед собою завдання та організувати роботу відповідно до своїх потреб. Також мають бажання приносити користь іншим, допомагати у вирішенні життєвих труднощів. При цьому, сподіваються гармонійно поєднувати своє особисте та професійне життя.

Абсолютна більшість досліджуваних мають завищені показники за усіма факторами «Великої п'ятірки». Це означає, що вони дуже енергійні, комунікабельні, мають схильність домінувати в соціумі; доброзичливі, здатні проявляти альтруїзм; сумлінні, схильні бути організованими, демонструвати самодисципліну; нестійкі до психологічного стресу, проте відкриті новому досвіду.

Існує взаємозв'язок між рівнем самооцінки та деякими ціннісними орієнтаціями у побудові кар'єри, а також особистісними особливостями майбутніх хелперів. Так, вони зі зростанням рівня самооцінки серед усіх кар'єрних орієнтацій акцентуються на можливості «служіння» та «менеджменті». Служіння передбачає можливість втілювати в роботі свої ідеали і цінності, приносити користь людям та суспільству незалежно від матеріальної винагороди. Орієнтація на менеджмент передбачає бажання керувати людьми та проектами, інтегрувати зусилля інших людей, брати на себе відповідальність за результати спільної роботи. Майбутні хелпери зі зростанням рівня самооцінки можуть більш яскраво проявляти такі свої особистісні якості, як «екстраверсія», «прив'язаність» та «емоційна стійкість». Ці якості загалом можуть сприяти більш гармонійній самореалізації в обраній професії.

Перспективи подальших досліджень полягають у виявленні тих глибинних психологічних (можливо, сценарних) чинників, що зумовлюють вибір людиною хелперської професії, готовність «служити» іншим людям, іноді зі шкодою для своїх власних інтересів та планів.

Список використаних джерел

1. Подшивайлов Ф. М. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери особистості майбутнього психолога : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Ф. М. Подшивайлов ; Київський університет імені Бориса Грінченка. – К., 2015. – 20 с.
2. Кочарян О. С. Структура мотивації навчальної діяльності студентів [Текст] : навч. посіб. / О. С. Кочарян, Є. В. Фролова, В. М. Павленко. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін.-т», 2011. – 40 с.
3. Сергєєнкова О. П. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери особистості сучасного студента / О. П. Сергєєнкова, Ф. М. Подшивайлов // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – 2016. – XII (22). – С. 260–276.
4. Філатова Т. С. Психологічні особливості розвитку мотиваційної сфери майбутніх психологів / Т. С. Філатова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки. – 2017. – Вип. 2 (3). – С. 111–115.
5. Бадмаева Н. Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей [Текст] : моногр. / Н. Ц. Бадмаева. – Улан-Удэ : Изд-во ВСГТУ, 2004. – 280 с.
6. Прихожан А. М. Применение методов прямого оценивания в работе школьного психолога / А. М. Прихожан // Научно-методические основы использования в школьной психологической службе конкретных психодиагностических методик : сб. научн. тр. / [редкол. : И. В. Дубровина (отв. ред.) и др.]. – М. : Изд-во АПН СССР, 1988. – С. 110–128.
7. Чикер В. А. Психологическая диагностика организации и персонала / В. А. Чикер. – СПб. : Речь, 2006. – 176 с.
8. Хромов А. Б. Пятифакторный опросник личности : учебно-метод. пособие / А. Б. Хромов. – Курган : КГУ, 2000. – 23 с.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Podshyvailov F. M. Psykholohichni chynnyky rozvytku motyvatsiinoi sfery osobystosti maibutnoho psykholoha : avtoref. dys. ... kand. psykhol. nauk : spets. 19.00.07 – pedahohichna ta vikova psykholohiia / F. M. Podshyvailov ; Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka. – K., 2015. – 20 s.
2. Kocharian O. S. Struktura motyvatsii navchalnoi diialnosti studentiv [Tekst] : navch. posib. / O. S. Kocharian, Ye. V. Frolova, V. M. Pavlenko. – Kh. : Nats. aerokosm. un-t im. M. Ye. Zhukovskoho «Khark. aviats. in.-t», 2011. – 40 s.
3. Serhieienkova O. P. Psykholohichni chynnyky rozvytku motyvatsiinoi sfery osobystosti suchasnoho studenta / O. P. Serhieienkova, F. M. Podshyvailov // Aktualni problemy psykholohii : zb. nauk. prats Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy. – 2016. – KhII (22). – S. 260–276.
4. Filatova T. S. Psykholohichni osoblyvosti rozvytku motyvatsiinoi sfery maibutnih psykholohiv / T. S. Filatova // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia : Psykholohichni nauky. – 2017. – Vyp. 2(3). – S. 111–115.
5. Badmaeva N. C. Vlijanie motivacionnogo faktora na razvitie umstvennykh sposobnostej [Tekst] : monogr. / N. C. Badmaeva. – Ulan-Udje : Izd-vo VSGTU, 2004. – 280 s.
6. Prihozhan A. M. Primenenie metodov prjamoogo ocenivaniia v rabote shkol'nogo psihologa / A. M. Prihozhan // Nauchno-metodicheskie osnovy ispol'zovaniia v shkol'noj psihologicheskoi sluzhbe konkretnykh psihodiagnosticheskikh metodik : sb. nauchn. tr. / [redkol. : I. V. Dubrovina (otv. red.) i dr.]. – M. : Izd-vo APN SSSR, 1988. – С. 110–128.
7. Chiker V. A. Psihologicheskaja diagnostika organizacii i personala / V. A. Chiker. – SPb. : Rech', 2006. – 176 s.
8. Hromov A. B. Pjatifaktornyj oprosnik lichnosti : uchebno-metod. posobie / A. B. Hromov. – Kurgan : KGU, 2000. – 23 s.

Havrylovska, K. P., Lytvak, O. Yo. The features of motivational sphere of students of helper specialties. The choice of the future profession is personally and socially determined and includes future specialist's expectations for the chosen field of activity. Sometimes ill-founded and unreasoned choice of the profession, the distortion of its motivational component lead to difficulties in professional adaptation. The article presents the results of an empirical study of the features of the motivational sphere of students whose professional activity is related to the provision of assistance. The results of the study indicate that the dominant value orientations in a career for students of helper specialties are "service the good", «autonomy» and «integration of life styles». It turned out that students tend to be independent in their professional activities, to set the tasks by themselves and organize the work according to their needs. They have a desire to benefit others, help in solving life difficulties. They aim to organize their personal and professional life harmoniously, so that one sphere does not interfere with the other, but promote and support the implementation of intentions and satisfying their requirements. The results of the study show that the majority of study participants have adequate or high self-esteem. As a result of the correlation analysis, it was established that there is a connection between the level of self-assessment and certain career orientations. Future helpers with increasing level of self-esteem are able to manifest such personal qualities as "extraversion", "attachment" and "emotional stability" more clearly. These qualities in general can contribute to a more harmonious self-realization in the chosen profession.

Key words: motivational sphere, students of helper specialties, self-esteem, value orientations in a career.

Відомості про авторів

Гавриловська Ксенія Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Havrylovska, Kseniya Petrivna, Ph.D. in Psychology, Associate Professor of Theoretical and Applied Psychology department Zhytomyr State University named after Ivan Franko, Zhytomyr, Ukraine.

E-mail: Levkonja23@gmail.com

Литвак Оксана Йосипівна, магістрантка Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Lytvak, Oksana Yosypivna, master's student, Zhytomyr State University named after Ivan Franko, Zhytomyr, Ukraine.

E-mail: Lytwako@gmail.com